

# CRONICĂ DRAMATICĂ

Teatrul Muncipal  
din Ploiești

## COMOARA DIN DEAL

de Corneliu Marcu Loneanu

Data premierei : 7 iunie 1975.

Regia : TUDOR MARĂSCU. Scenografia : VINTILĂ FAȚĂIANU.

Distribuția : DUMITRU PALADE (Petre Dînoiu) ; LIANA DAN RIZA (Eliza Dînoiu) ; RADU DUMITRESCU (Primul secretar) ; CONSTANTIN DRĂGANESCU (Gheorghiu Nistor) ; ȘTEFAN CHIVU (Ilie Ianou) ; ALEXANDRU PANDELE (Ing. Petcu) ; EFTIMIE POPOVICI (Ministrul Andreescu) ; CORNEL CIUPERCESCU (Baltazar) ; MARIUS IONESCU (Ing. Minu) ; NICOLAE PRAIDA (Panaiotu).

Premiera absolută din primăvara, la Naționalul bucureștean, a atras atenția asupra valorii tematiche a *Comoara din deal*, asupra tentativei autorului de a înfățișa satul românesc contemporan, în dinamica lui transformare revoluționară. Toată critica teatrală (vezi și cronică în revista noastră, mai 1975) a relevat calitățile acestui debut în teatrul „de largă respirație”. Corneliu Marcu Loneanu fiind pînă atunci cunoscut numai din emisiunile



Dumitru Palade (Petre Dînoiu) și Eftimie Popovici (Ministrul Andreescu)

TV. S-au semnalat, desigur, în piesă, pe lângă virtuți, și o seamă de imperfecțiuni, stîngăcii de construcție, un anumit dezechilibru în raportul dintre personaje, o aglomerare de momente de semnificație secundară.

Prezentată acum de teatrul din Ploiești, pe scena căminului cultural din Vălenii de Munte, *Comoara din deal* își verifică însușirile într-o versiune realizată cu forțele unui teatru mai modest. Colectivul ploieștean a introdus piesa în repertoriu cu intenția vădit programatică de a întreprinde cu ea cît mai multe deplasări în orașele și mai ales în satele județului. În acest scop, spectacolul a fost conceput, din capul locului, de către regizorul Tudor Mărăscu și scenograful Vintilă



Acasă la  
Petre Dinoiu.  
Radu Dumitrescu  
(Primul secretar),  
Liana Dan Riza  
(Eliza) și  
Dumitru Palade  
(Petre Dinoiu)

Făcăianu în două formule de decor. Prima impresie pe care mi-a iscat-o formula „de deplasare” a fost aceea a unui profesionalism sigur, a unei gândiri ingenioase, care-și propune să evite improvizatia și să învingă dificultățile tehnice ale diferitelor scene, fără a face nici un rabat la calitate. Cadrul scenic a fost gândit funcțional, simplificat până la auster. Cîteva panouri, așezate expresiv, fac loc unei desfășurări fluente a acțiunii. Interpretii se simt în siguranță, caracterele capătă fără șovăială contur, ideile textului prind viață fără poticniri. Pe măsură ce acțiunea înainta, se vedea foarte bine cum autorul s-a aplecat, cu grijă, asupra observațiilor ce i s-au făcut după premiera buceureșteană, cum a încercat să aducă textului său îmbunătățiri. A renunțat la unele scene, ca și la unele personaje secundare (ce-i drept, autentice și pitorești, dar parazitare conflictului), a concentrat acțiunea în jurul momentelor-cheie, lîmpezind astfel drumul eroului. S-a cîștigat mult, după părerea mea, în planul construcției, deși nu s-a ajuns pînă la înlăturarea unor inconsecvențe păgubitoare structurii ideatice a piesei, relației eroului cu celelalte personaje; argumentele dramei rămîn firave, ba uneori vin în contradicție cu realitatea obiectivă.

La trei ani după absolvire, după ce a semnat un șir de spectacole pentru emisiunile TV, tînărul regizor Tudor Mărăscu, la prima sa montare propriu-zis scenică, se dezvăluie un talentat și riguros profesionist, un colaborator prețios al autorului și al interpreților. El a intuit simburile viu, autentice al adevărului de viață prezent în piesă, virtutea ei în stare latentă, și a construit un spectacol-dezbateri, privind unele realități din

satul românesc actual confruntat cu problemele acute ale urbanizării; a restructurat întreg materialul literar potrivit cu această *idee de dezbateri*. A epurat textul de prisosuri pitorești și „poate deformate de caracteristica lucrului la Televiziune” (cum ne oărturiseste în caietul-program), a gândit totul în imagini pe cît posibil mai lapidare și mai dinamice. Cu mînă sigură, fără artificii scenice, regizorul a accentuat (în acțiunea desenată într-o tonalitate sobră, de sinceră, spontană și directă comunicare cu publicul) elementele de înaltă semnificație ale bătăliei pe care primarul Petre Dinoiu se angajează s-o dea pentru salvarea dealului și amplasarea într-un loc mai potrivit a combinatului. Cea mai importantă contribuție regizorală mi s-a părut a fi conducerea precisă a travaliului interpreților pe direcțiile dorite, pe un făgaș stilistic unitar. În comunicarea clară și emoționantă, cu elocvență neretorică, a mesajului, regizorul s-a sprijinit pe excelenta interpretare dată de Dumitru Palade personajului principal. Actorul (pe care l-am remarcat pentru autenticitatea și forța lui dramatică și în *Adîncinile* lui Chiriță și în *Diogene cîinele* a lui Dumitru Solomon) a descoperit în Petre Dinoiu unele particularități, altele și altele decît cele asupra cărora s-a oprit Amza Pellea în spectacolul buceureștean; eroul se înfățișează de data asta cu mai puțină culoare și vigoare temperamentală, dar mult mai așezat — calm, înțelept, ferm. Un portret complex, în care am urmărit cu plăcere știința dozării elocotului dăruirii cetățenești, propriu personajului, simularea cu ironie și haz a naivității și a uimirii în fața adversarului. De sub aerul ingenuu al unui ins ce pare că poate fi

ușor dus de nas izbușnește, deodată, impresionantă, dar fără ostentație și fără agresivitate, forța interioară a personajului, clarviziunea, energia care-l pune în mișcare pe țărâmul comunist, devotat unei cauze mari; o forță interioară care face ca dreptatea să treacă de partea lui.

Montarea ploieștenă a împus cu multă autenticitate și convingere și echipul ministrului, schițat foarte sumar de autor. Eftimie Popovici i-a conferit personalitatea și prestanța cuvenite printr-un joc simplu, omenește, impregnat de sinceritate și căldură. Mult mai redus în acțiune, singurul rol feminin pe care l-am mai întâlnit în piesă, în versiunea de la Ploiești — soția lui Petre Dinoiu — a fost înfățișat cu multă sensibilitate și decență de Liana Dan Riza. Bun și cu haz, pitoresc cu măsură, a fost și Ștefan Chivu, în rolul vărului pus pe căpătuială. Conștiincioși, cu simplitate fermă, cu dorința de a surprinde dinamica interioară a caracterelor, și-au dat obolul la realizarea spectacolului și Cornel Elefterescu (Baltazar), Marius Ionescu (încăierul Minu), Alexandru Pandele (inginerul Petcu), Radu Dumitrescu (primul secretar), Costanțina Drăgănescu (Gheorghiu Nistor) și Nicolae Praidă (Panaiotu).

Valeria Ducea

Teatrul Evreiesc de Stat

## SCRISORI PE PORTATIV

spectacol muzical  
de Israil Bercovici

Data premierei : 15 august 1975.

Regia artistică : ISRAIL BERCOVICI.

Muzica, aranjamentele și conducerea

muzicală : ADALBERT WINKLER.

Decorurile și costumele : DIANA IOAN

POPOV. Coregrafia : TILDE URSEANU.

Distribuția : LEONIE WALDMAN-

ELIAD, BEBE BERCOVICI, TRICY

ABRAMOVICI, LENA MORARU,

RUDY BOSENFELD, ION PODO-

LEANU, SAMUEL FISHLER, SONIA

GURMAN, RUCHELE HELLER-SCHIA-

PIRA, SAMY GODRICH, NUȘA STO-

LERU-PONGRATZ, ALBERT KITZL,

MANO RIPPEL, SEIDY GLÜCK, BEA-

TRICE STEINMETZ.

În plină vară încă, Teatrul Evreiesc de Stat dă semnalul de începere a stagiunii, prezentând în premieră, așa cum o cereau aceste zile de vacanță, un spectacol muzical. *Scrisori pe portativ*, semnat de Israil Bercovici, secretarul literar al teatrului, este o selecție de texte din creația folclorică și din literatura cultă (între care la joc de cinstie figurează, desigur, pagini din Șalom Alehem), texte comice sau piese lirice, poezii de dragoste sau scheciuri satirice, totul susținut pe o foarte bogată textură muzicală. Demarând destul de anevoios, cu un prolog prea lung și nu suficient de dinamic pentru startul unei reviste, spectacolul își găsește însă destul de repede ritmul potrivit, reușind să capteze și să mențină atenția publicului. Interesul autorilor pare a se îndrepta cu precădere spre latura muzicală, căreia îi se acordă un spațiu larg în economia spectacolului, muzica fiind prezentă, practic, în mai toate momentele; sînt melodii folclorice sau melodii de muzică ușoară, interpretate în unele cazuri (Leonie Waldman-Eliad, Nușa Stoleru-Pongratz) cu reale aptitudini muzicale, cu profesionalism, nu doar cu „meritoriile disponibilități” ale actorului de teatru dramatic.

O pondere importantă în alcătuirea textului o au momentele lirice; preponderent în spectacol nu e risul (scheciurile umoristice nu lipsesc, desigur), ci zimbetul înduioșat, emoția. Se simte preocuparea autorului de a întruni pagini literare și muzicale cât mai diferite, de a acoperi o întinsă arie de exprimare. Este o calitate a spectacolului, dar, uneori, se creează astfel nedorite cezuri în unitatea de ton a reprezentației; cele două sonete Shakespeare, de exemplu, nu reușesc să se integreze, momentul nu e nici foarte inspirat ca rezolvare regizorală și deloc topit în întreg. Spectacolul câștigă atunci cînd, părăsind tonul ușor melo, abordează registrul comediei. Excelent realizat, moment savuros, de solid profesionalism, este *Tot ce e clădit pe fum și vînt* — prelucrare de Ismail Bercovici după Șalom Alehem. Foarte la îndemînă în ilustrarea acestui tip special de umor — lacrimă și hohot de ris, glumă tesută pe o canava de adevăruri grave — Seidy Glück și Mano Bippel construiesc o remarcabilă miniatură scenică, cu atenție pentru detaliile de comportament, de mimică, cu o foarte exactă știință a nuanțării, a expresivității scenice. Se cuvin, de asemenea, menționate printre momentele realizate ale spectacolului *Îndrăgostitul de... scrisori*, *Una ești tu* (foarte bun și cuplul Leonie Waldman-Eliad — Albert Kitzl), *Cîntec de muncă*.

Cu unele lungimi, cu unele „osteneli” ale ritmului, perfect remediabile, premiera Teatrului Evreiesc de Stat *Scrisori pe portativ* poate fi înscrisă printre spectacolele reușite ale colectivului de la T.E.S., debut încurajator pentru noua stagiune.

Cristina Constantiniu